

Nederlandse Mededingingsautoriteit

BESLUIT

Nummer 103552/32

Betreft zaak: geschil Eneco Wind B.V. en Enexis B.V.

Besluit van de Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit als bedoeld in artikel 51 van de Elektriciteitswet 1998.

I. Verloop van de procedure

1. Op 6 juli 2010 heeft de Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit (hierna: de Raad) een aanvraag tot geschilbeslechting, als bedoeld in artikel 51 van de Elektriciteitswet 1998 (hierna: E-wet), ontvangen van Eneco Wind B.V. (hierna: Eneco Wind). Het betreft een geschil met netbeheerder Enexis B.V. (hierna: Enexis).
2. Bij brief van 7 juli 2010 is Enexis in de gelegenheid gesteld te reageren op de ingediende aanvraag. Bij brief van 14 juli 2010, ingekomen op 15 juli 2010, heeft Enexis een reactie ingediend.
3. Eneco Wind en Enexis zijn in de gelegenheid gesteld om hun standpunten mondeling toe te lichten op een hoorzitting, die op 9 september 2010 heeft plaatsgevonden.
4. Partijen zijn bij brief van 23 september 2010 op de hoogte gesteld over de voortgang en de geclusterde behandeling van het geschil.
5. Bij brief van 12 oktober 2010 is het verslag van de hoorzitting aan partijen gezonden.
6. Bij brief van 6 oktober 2010 heeft Eneco Wind de Raad in gebreke gesteld omdat volgens Eneco Wind de wettelijke beslistermijn was verstreken. Bij brief van 14 oktober 2010 is aan Eneco Wind medegedeeld dat de ingediende ingebrekestelling ongeldig is omdat de beslistermijn nog niet was verstreken.

7. De Raad heeft Eneco Wind op 12 januari 2011 telefonisch verzocht om een specificatie van de offerte van 15 januari 2008. Bij brief van 14 januari 2011, ingekomen op 17 januari 2011, heeft Eneco Wind op dit verzoek gereageerd.

II. Het geschil

8. Tussen Eneco Wind en Enexis is een geschil gerezen over de berekening van het aansluittarief voor een door Enexis gerealiseerde aansluiting van 5 windturbines met een totaal opgesteld vermogen van 10 MVA op het door Enexis beheerde net ten behoeve van het windmolenpark van Eneco Wind aan de St. Antoinedijk te Oud-Gastel.
9. Het geschil spitst zich toe op de vraag of Enexis een te hoog aansluittarief in rekening heeft gebracht. Eneco Wind is van mening dat voor de berekening van het aansluittarief ten onrechte niet is uitgegaan van het dichtstbijzijnde punt in het net overeenkomstig artikel 27, lid 2, sub d van de E-wet.
10. Daarnaast is Eneco Wind van mening dat Enexis ten onrechte diepe aansluitkosten bij haar in rekening heeft gebracht.

III. Juridisch kader

11. Voor zover hier van belang:

E-wet:

Artikel 16, eerste lid:

De netbeheerder heeft in het kader van het beheer van de netten in het voor hem krachtens artikel 36 of 37 vastgestelde gebied tot taak:

- a. de door hem beheerde netten in werking te hebben en te onderhouden;
- b. de veiligheid en betrouwbaarheid van de netten en van het transport van elektriciteit over de netten op de meest doelmatige wijze te waarborgen;
- c. de netten aan te leggen, te herstellen, te vernieuwen of uit te breiden, waarbij in overweging worden genomen maatregelen op het gebied van duurzame elektriciteit, energiebesparing en vraagsturing of decentrale elektriciteitsproductie waardoor de noodzaak van vervanging of vergroting van de productiecapaciteit ondervangen kan worden;
- d. voldoende reservecapaciteit voor het transport van elektriciteit aan te houden;

- e. op de grondslag van artikel 23 derden te voorzien van een aansluiting op de netten en hun desgevraagd een meter ter beschikking te stellen [...].

Artikel 23:

1. De netbeheerder is verplicht degene die daarom verzoekt te voorzien van een aansluiting op het door hem beheerde net tegen een tarief en tegen andere voorwaarden die in overeenstemming zijn met de paragrafen 5 en 6 van dit hoofdstuk. De netbeheerder verstrekt degene die om een aansluiting op het net verzoekt een gedetailleerde en volledige opgave van de uit te voeren werkzaamheden en de te berekenen kosten van de handelingen, onderscheiden in artikel 28, eerste lid.
2. De netbeheerder onthoudt zich van iedere vorm van discriminatie tussen degenen jegens wie de verplichting, bedoeld in het eerste lid, geldt.
3. Een aansluiting wordt door de netbeheerder gerealiseerd binnen een redelijke termijn. Deze redelijke termijn is in ieder geval verstreken wanneer de gevraagde aansluiting niet is gerealiseerd binnen 18 weken nadat het verzoek om een aansluiting bij de netbeheerder is ingediend. De vorige volzin is niet van toepassing op aansluitingen van 10 MVA of hoger.

Artikel 26b:

1. Bij ministeriële regeling worden regels gesteld met betrekking tot de tariefstructuren en voorwaarden als bedoeld in de artikel 27 en 31.
2. De raad van bestuur van de mededingingsautoriteit brengt advies uit over het ontwerp van de in het eerste lid bedoelde regels.
3. Een krachtens het eerste lid vast te stellen ministeriële regeling treedt niet eerder in werking dan vier weken nadat het ontwerp aan beide kamers der Staten-Generaal is overgelegd. Het ontwerp wordt vergezeld door het over de ministeriële regeling uitgebrachte advies van de raad van bestuur van de mededingingsautoriteit.

Artikel 27:

1. Met inachtneming van de in artikel 26 bedoelde regels zenden de gezamenlijke netbeheerders aan de raad van bestuur van de mededingingsautoriteit een voorstel met betrekking tot de door hen jegens afnemers te hanteren tariefstructuren dat de elementen en wijze van berekening beschrijft van het tarief waarvoor afnemers zullen worden aangesloten op een net, van het tarief waarvoor transport van elektriciteit, met inbegrip van de invoer, uitvoer en doorvoer van elektriciteit, ten behoeve van afnemers zal worden uitgevoerd, het tarief waarvoor de systeemdiensten worden verricht en de energiebalans wordt gehandhaafd en het tarief voor meting van elektriciteit bij afnemers als bedoeld in artikel 95a, eerste lid.
2. In de tariefstructuren wordt in ieder geval opgenomen dat:

- a. een afnemer recht heeft op een aansluiting op het door hem gewenste spanningsniveau, tenzij dit om technische redenen redelijkerwijs niet van de netbeheerder kan worden verlangd;
 - b. een afnemer recht heeft op een vergoeding van de netbeheerder, indien op zijn aansluiting een aansluiting ten behoeve van een derde wordt gemaakt;
 - c. een afnemer die beschikt over een aansluiting met meerdere verbindingen aangesloten op één of meer spanningsniveaus die vallen binnen dezelfde tariefcategorie voor de berekening van het transportafhankelijk transporttarief wordt geacht te beschikken over één aansluiting;
 - d. iedere afnemer recht heeft te worden aangesloten op het dichtstbijzijnde punt in het net met een bij zijn aansluiting behorend spanningsniveau, met dien verstande dat een afnemer die een aansluiting op het net wenst met een aansluitwaarde groter dan 10 MVA, wordt aangesloten op het dichtstbijzijnde punt in het net waar voldoende netcapaciteit beschikbaar is;
 - e. aanpassingen in het net die verband houden met het maken van een aansluiting komen voor rekening van de netbeheerder die het betreffende net beheert;
 - f. een afnemer, niet zijnde een afnemer die een aansluiting op het net wenst met een aansluitwaarde groter dan 10 MVA, recht heeft op een standaardaansluiting, waarbij de aansluitcapaciteit van deze aansluiting is gerelateerd aan de standaard gebruikte nominale aansluitspanning;
 - g. het aansluittarief wordt gebaseerd op de grootte van de aansluitcapaciteit.
3. De tarieven die de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet in rekening brengt voor de handhaving van de energiebalans zijn objectief, transparant, niet-discriminatoire en weerspiegelen de kosten.

Artikel 28:

1. Het tarief waarvoor afnemers zullen worden aangesloten op een net heeft uitsluitend betrekking op:
 - a. het verbreken van het net van de desbetreffende netbeheerder om een fysieke verbinding van de installatie van een afnemer met dat net tot stand te brengen,
 - b. het installeren van voorzieningen om het net van de desbetreffende netbeheerder te beveiligen en beveiligd te houden en
 - c. het tot stand brengen en in stand houden van een verbinding tussen de plaats waar het net verbroken is en de voorzieningen om het net te beveiligen.
2. Het tarief, bedoeld in het eerste lid, wordt in rekening gebracht bij iedere afnemer die door een netbeheerder wordt aangesloten op een net dat wordt beheerd door een netbeheerder.
3. De tarieven voor de aansluiting van de afnemers die producent zijn, zijn objectief, transparant en niet-discriminatoire, waarbij rekening wordt gehouden met de kosten en

baten van de onderscheiden technieken met betrekking tot duurzame energiebronnen, decentrale productie en warmtekrachtkoppeling.

Artikel 36:

1. De raad van bestuur van de mededingingsautoriteit stelt de tariefstructuren en voorwaarden vast met inachtneming van:
 - a. het voorstel van de gezamenlijke netbeheerders als bedoeld in artikel 27, 31 of 32 en de resultaten van het overleg, bedoeld in artikel 33, eerste lid,
 - b. het belang van het betrouwbaar, duurzaam, doelmatig en milieuhygiënisch verantwoord functioneren van de elektriciteitsvoorziening,
 - c. het belang van de bevordering van de ontwikkeling van het handelsverkeer op de elektriciteitsmarkt,
 - d. het belang van de bevordering van het doelmatig handelen van afnemers en
 - e. het belang van een goede kwaliteit van de dienstverlening van netbeheerders, en
 - f. het belang van een objectieve, transparante en niet discriminatoire handhaving van de energiebalans op een wijze die de kosten weerspiegelt, en
 - g. de in artikel 26b bedoelde regels.
2. De raad van bestuur van de mededingingsautoriteit stelt de voorwaarden niet vast dan nadat hij zich met inachtneming van artikel 5 van de richtlijn ervan vergewist heeft dat de voorwaarden de interoperabiliteit van de netten garanderen en objectief, evenredig en niet-discriminatoire zijn, alsmede voor zover dat op grond van de notificatierichtlijn noodzakelijk is, aan de Commissie van de Europese Gemeenschappen in ontwerp zijn meegedeeld en de van toepassing zijnde termijnen, bedoeld in artikel 9 van de notificatierichtlijn, zijn verstreken.
3. Indien een voorstel als bedoeld in artikel 27, 31 of 32 naar het oordeel van de raad van bestuur van de mededingingsautoriteit in strijd is met het belang, bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, c, d, e of f, met de regels, bedoeld in het eerste lid, onderdeel g of met de eisen, bedoeld in het tweede lid, tweede lid, draagt de raad van bestuur van de mededingingsautoriteit de gezamenlijke netbeheerders op het voorstel onverwijld zodanig te wijzigen dat deze strijd wordt opgeheven. Artikel 4:15 van de Algemene wet bestuursrecht is van overeenkomstige toepassing.
4. Indien de gezamenlijke netbeheerders niet binnen vier weken het voorstel wijzigen overeenkomstig de opdracht van de raad van bestuur van de mededingingsautoriteit, bedoeld in het derde lid, stelt de raad van bestuur van de mededingingsautoriteit de tariefstructuren of de voorwaarden vast onder het aanbrengen van zodanige wijzigingen dat deze in overeenstemming zijn met de belangen, bedoeld in het eerste lid, onderdelen b tot en met f, met de regels, bedoeld in het eerste lid, onderdeel g of, en met de eisen, bedoeld in het tweede lid.

Tariefcode Elektriciteit: (hierna: TC)

Artikel 1.2.5:

In deze regeling worden de volgende definities voor netvlakken gehanteerd:

- EHS (extra hoogspanning) 380 / 220 kV
- HS (hoogspanning) 150 / 110 kV
- TS (tussenspanning) 50 / 25 kV
- MS (middenspanning) 1 – 20 kV
- LS (laagspanning) 0,4 kV

Met betrekking tot de 23 kV-netten kan de netbeheerder besluiten dat op grond van de specifieke netconfiguratie en in het verleden gevoerd beleid, deze netten aan TS en MS worden toegerekend.

Artikel 2.1.5:

Een afnemer heeft recht op een aansluiting op het door hem gevraagde spanningsniveau, tenzij dit om technische redenen redelijkerwijs niet van de netbeheerder kan worden verlangd (sub a art 27). Netbeheerder en afnemer overleggen over onder welke voorwaarden en tegen welke vergoeding de aansluiting in deze gevallen wordt gerealiseerd.

Artikel 2.2.1:

Het aansluittarief dient ter bestrijding van de kosten die de netbeheerder in verband met de onder 2.1.2 genoemde werkzaamheden maakt, en voor zover deze geen deel uitmaken van de transportkosten. Deze kosten zijn te onderscheiden in:

- a. initiële investeringskosten;
- b. kosten voor het in stand houden van de aansluiting.

Artikel 2.2.2:

Met betrekking tot de in 2.2.1 sub a genoemde kosten geldt dat slechts de kosten van rechtstreeks met de totstandbrenging van de aansluiting gemoeide investeringen in aanmerking worden genomen, waarbij de netbeheerder voor de standaardaansluitingen, zoals aangegeven in de tabel in 2.3.3.C en nader omschreven in bijlage A bij deze TC, uitgaat van gemiddelden.

Artikel 2.3.3:

Met inachtneming van de tabel genoemd in 2.3.3.C wordt het aansluittarief bepaald door de aansluitcapaciteit die de aangeslotene wenst. Het is de netbeheerder toegestaan om voor zijn gebied afwijkende grenzen vast te stellen. Deze afwijkende grenzen liggen ter inzage bij de netbeheerder en worden, ook bij wijzigingen ervan, schriftelijk gemeld bij de Raad van Bestuur van de mededingingsautoriteit.

Artikel 2.3.3 A:

Voor de volgende aansluitingen:

- a. aansluitingen met een aansluitcapaciteit van meer dan 10 MVA;
- b. aansluitingen met een aansluitcapaciteit van meer dan 1 MVA en waarbij de afnemer de netbeheerder heeft verzocht om van de standaardaansluiting af te wijken;
- c. tijdelijke aansluitingen zoals bouwaansluitingen en aansluitingen voor kermissen en andere kortstondige evenementen, geldt een aansluittarief dat is gebaseerd op de voorcalculatorische projectkosten met betrekking tot een dergelijke aansluiting. Voor het berekenen van de tarieven gebaseerd op de voorcalculatorische kosten wordt de onderstaande standaardfactuur toegepast. Indien de netbeheerder de aanleg van de aansluiting aanbesteedt, dan biedt de netbeheerder de afnemer inzicht in de criteria, de procedure en het resultaat van aanbesteding.

IV. De feiten

12. Op grond van de stukken en hetgeen tijdens de hoorzitting naar voren is gebracht stelt de Raad – voor zover voor de beoordeling van het geschil van belang – de volgende feiten en omstandigheden vast.
13. Eneco Wind heeft Enexis verzocht om een offerte uit te brengen voor het realiseren van een nieuwe aansluiting op het door Essent, als rechtsvoorganger van Enexis, beheerde MS-net ten behoeve van het windmolenpark aan de St. Antoinedijk te Oud-Gastel, bestaande uit vijf windturbines, met een totaal opgesteld vermogen van 10 MVA.
14. Enexis heeft op 15 januari 2008 een offerte uitgebracht. In deze offerte geeft Enexis aan dat de aansluiting zal worden gerealiseerd vanuit het 150/10 kV station te Roosendaal, gelegen op ongeveer 10 kilometer afstand van het windmolenpark. De eenmalige aansluit- en installatiekosten bedragen € 1.387.908, exclusief BTW.
15. Op 11 februari 2008 heeft Eneco Wind opdracht verstrekt aan Enexis. De aansluiting is op 27 november 2008 gerealiseerd.
16. Bij brief van 16 november 2009 heeft Eneco Wind Enexis verzocht om, indachtig de uitspraak van het College van Beroep voor het Bedrijfsleven (hierna: het CBB) van 22 oktober 2008 inzake Windpark Zeeland I B.V.¹² de ten onrechte c.q. te veel in rekening gebrachte eenmalige

¹ CBB 22 oktober 2008, AWB 06/256.

en periodieke kosten nader te specificeren en om te bevestigen dat deze kosten zullen worden geretourneerd aan Eneco Wind. Zij heeft Enexis voorts verzocht de periodieke kosten naar beneden bij te stellen.

17. Aangezien een reactie uitbleef, heeft Eneco Wind bij brief van 30 maart 2010 Enexis nogmaals verzocht inhoudelijk op bovengenoemd verzoek te reageren.

18. Bij brief van 2 april 2010 heeft Enexis gereageerd op de brieven van Eneco Wind. Enexis geeft hierin te kennen geen aanleiding te zien om het verzoek van Eneco Wind te honoreren.

V. Standpunten van partijen

Standpunt Eneco Wind

19. Eneco Wind stelt zich op het standpunt dat Enexis bij het uitbrengen van de offerte d.d. 15 januari 2008, de artikelen 16, lid 1, sub e, 27, lid 2, 28, lid 1, van de E-wet en artikel 2.1.2 jo. Afdeling 2.2 en 2.3 van de TC, gelezen in onderlinge samenhang, niet correct heeft nageleefd. Enerzijds doordat Enexis bij het bepalen van het aansluittarief niet is uitgegaan van het wettelijke uitgangspunt dat bij het berekenen van het aansluittarief uitgegaan moet worden van het principe 'het dichtstbijzijnde punt op het net, ongeacht of daar ook daadwerkelijk transportcapaciteit beschikbaar is'. Anderzijds doordat Enexis ten onrechte zogenaamde 'diepe aansluitkosten' in rekening heeft gebracht bij Eneco Wind. Dergelijke kosten dienen volgens Eneco Wind te worden verdisconteerd in het transporttarief van Enexis en dienen bij alle op haar net aangesloten afnemers in rekening te worden gebracht. In het verlengde daarvan is Eneco Wind van oordeel dat Enexis tevens te hoge periodieke aansluitkosten bij haar in rekening brengt.

20. Het dichtstbijzijnde punt vanaf het windmolenpark naar het MS-net van Enexis bedraagt volgens Eneco Wind ongeveer 500 meter terwijl voor een bedrag dat overeenkomt met 10.900 meter door Enexis in rekening is gebracht. Eneco Wind meent dat zij gelet op de uitspraak inzake Windpark Zeeland I te hoge aansluitkosten heeft betaald.

21. Ter zitting heeft Eneco Wind hier nog het volgende aan toegevoegd. Anders dan Enexis meent, is als gevolg van de uitspraak inzake Windpark Zeeland I geen nieuwe kostenopbouw ontstaan. Een gevolg van deze uitspraak is wellicht dat de netbeheerders de kostenopbouw van hun offertes voor het realiseren van een aansluiting dienen aan te passen en dat is komen vast te staan dat offertes van voor de uitspraak in strijd waren/zijn met de wet. De wet en de codes bestonden immers al ten tijde van de uitspraak Windpark Zeeland I; deze zijn naar het oordeel van Eneco Wind alleen niet op een juiste wijze toegepast c.q. uitgelegd door Enexis.

22. De wetgever heeft volgens Eneco Wind uitdrukkelijk beoogd voor kleine windparken af te wijken van het kostenveroorzakingsprincipe. Bij het berekenen van het aansluittarief dient derhalve enkel en alleen te worden gekeken naar het dichtstbijzijnde punt in het net en uitdrukkelijk niet naar het dichtstbijzijnde relevante aansluitpunt. Het kan voorkomen dat de netbeheerder ter plaatse niet voldoende capaciteit in zijn net beschikbaar heeft om de door een verbruiker of producent gevraagde aansluiting te realiseren. In dat geval dient naar het oordeel van Eneco Wind de netbeheerder de gevraagde aansluiting (tot en met 10 MVA) te realiseren op een andere plaats in het net waar wel voldoende capaciteit beschikbaar is, of dat in technisch opzicht wel geschikt is. Voor de berekening van het aansluittarief dient volgens Eneco Wind de netbeheerder evenwel uit te gaan van een aansluiting op het dichtstbijzijnde punt in het net. Ten slotte merkt Eneco Wind desgevraagd ter zitting nog op dat de diepe aansluitkosten in de offerte van Enexis van 15 januari 2008 zijn genoemd.

Standpunt Enexis

23. Eneco Wind heeft op 11 februari 2008 de offerte van Enexis geaccepteerd en daarmee is volgens Enexis een volwaardige overeenkomst tot stand gekomen. De door Enexis uitbrachte offerte paste volgens haar in de destijds geldende bestendige gedragslijn. De kostenopbouw om te komen tot een juiste offerte is gebaseerd op het aansluittarief zoals in artikel 28 van de E-wet verwoord. Voor zover er door de uitspraak inzake Windpark Zeeland I een nieuwe kostenopbouw zou zijn ontstaan die ook toepasselijk zou zijn op Eneco Wind geldt dat die wijziging eerst van kracht werd nadat de overeenkomst met Eneco Wind is gesloten. Daarmee is Enexis van mening dat Eneco Wind geen rechten kan ontleen aan de uitspraak Windpark Zeeland I. Van belang volgens Enexis is dat wordt vastgesteld dat een onvoorwaardelijke overeenkomst tussen een netbeheerder en een aangeslotene niet nadien kan worden aangetast door een uitspraak van de NMa c.q. het CBB in het kader van een geschilbeslechtsingsprocedure.

24. Voor zover het volgens Enexis wel mogelijk zou zijn om de uitspraak Windpark Zeeland I in te roepen is het van belang dat de NMa inmiddels zich in het besluit Roompotsluis nader heeft uitgesproken omtrent de problematiek voor het toerekenen van aansluitkosten. De Raad maakt volgens Enexis een strikt onderscheid tussen de aansluit- en transportverplichting ex artikel 23 en 24 van de E-wet. Het voldoen van de aansluitverplichting dient te worden getoetst los van de vraag of daar daadwerkelijk transportmogelijkheid aanwezig is. Het relevante aansluitpunt is volgens Enexis daar te vinden van waaruit op het gewenste spanningsniveau de verzoeker kan worden gefaciliteerd.

25. Ter zitting onderbouwt Enexis haar reactie met het betoog dat voor het bepalen van het relevante aansluitpunt de betrouwbaarheid van het net de maatstaf dient te zijn. Voorts acht Enexis het zogeheten cascadebeginsel ook relevant in het kader van de aansluittarieven en de aansluitsystematiek, en daarmee relevant voor de onderhavige casus. De betrouwbaarheid van

het net vormt volgens Enexis een belangrijke parameter bij het invullen van het cascadebeginsel als onderbouwing voor de tariefstructuur. Het is volgens Enexis daarom van belang te bepalen of een aanwezige kabel met een zeker spanningsniveau maatgevend kan zijn voor een betrouwbare aansluiting.

26. Dit is volgens Enexis in de onderhavige casus niet het geval. De aanwezige kabel heeft volgens Enexis weliswaar hetzelfde spanningsniveau, maar heeft naar zijn aard niet de capaciteit om dergelijke transportvolumes te doen transporteren. Enexis is daarmee van oordeel dat de door Eneco Wind verzochte aansluiting, rekening houdend met de netopbouw en het bijbehorende cascadesysteem, vanuit een verdeelstation dient plaats te vinden. Het is volgens Enexis derhalve van belang dat het relevante aansluitpunt wordt bepaald door de aanwezige infrastructuur. De uitspraak inzake Windpark Zeeland I gaat volgens Enexis niet zover dat elke willekeurige kabel kan worden aangemerkt als het relevante aansluitpunt.

27. Ten slotte heeft Enexis ter zitting desgevraagd toegelicht dat geen sprake is van het in rekening brengen van diepe aansluitkosten. De kosten die in rekening zijn gebracht aan Eneco Wind hebben naar het oordeel van Enexis te maken met het inrichten van de aansluiting ten behoeve van de aanvraag voor het realiseren van een aansluiting.

VI. Beoordeling

28. In dit geschil staat de uitleg van artikel 27, lid 2, sub d van de E-wet centraal.

29. Voor een goed begrip van de toepassing van artikel 27 van de E-wet gaat de Raad allereerst in op de rol van het kostenveroorzakingsbeginsel in artikel 27 van de E-wet. Vervolgens wordt gekeken naar de ontstaansgeschiedenis van lid 2, sub d van genoemd artikel.

Kostenveroorzakingsbeginsel

30. Het kostenveroorzakingsbeginsel is niet expliciet in de wet verankerd, maar wordt wel genoemd in verschillende regelgeving³. Het houdt in dat degene die de kosten veroorzaakt, deze ook dient te dragen. Uit de parlementaire geschiedenis van de E-wet blijkt dat dit beginsel een rol speelt bij de bepaling van de tarieven⁴. Door hantering van het kostenveroorzakingsbeginsel wordt bereikt dat de afnemers betalen voor de kosten die zij

³ Zie bijvoorbeeld de parlementaire geschiedenis bij de E-wet (zie ook voetnoot 4), artikel 36 van de E-wet, de Ministeriële Regeling inzake tariefstructuren en elektriciteit (zie ook randnummer 34 van dit besluit) en de TC.

⁴ Kamerstukken II 2003/04, 29 372, nr. 15 (Nota n.a.v. het nader verslag), blz. 15.

veroorzaken doordat zij bepaalde diensten afnemen en wordt voorkomen dat bepaalde groepen afnemers voordelen genieten die door andere groepen moeten worden opgebracht.

31. Het kostenveroorzakingsprincipe komt tot uitdrukking in artikel 36, lid 1 van de E-wet. Op grond van dit artikel worden de tariefstructuren onder andere vastgesteld met inachtneming van:
- het belang van het betrouwbaar, duurzaam, doelmatig en milieuhygiënisch verantwoord functioneren van de elektriciteitsvoorziening,
 - het belang van de bevordering van het doelmatig handelen van afnemers,
 - het belang van een objectieve, transparante en niet discriminatoire handhaving van de energiebalans op een wijze die de kosten weerspiegelt.
32. Het kostenveroorzakingsbeginsel draagt bij aan een door de wetgever beoogde doelmatige energievoorziening. Van het beginsel kan worden afgeweken wanneer een ander concreet beleidsdoel prevaleert.
33. Het kostenveroorzakingsbeginsel is aanvaard door het CBb en de HR⁵. In een tweetal uitspraken uit 2005 bevestigt het CBb dat de Raad in beginsel vrij is om aan de diverse belangen genoemd in artikel 36, lid 1 van de E-wet, een verschillend gewicht toe te kennen. Verder stelt het CBb vast dat de E-wet niet voorschrijft dat het kostenveroorzakingsbeginsel steeds moet worden toegepast. Voorts overweegt het CBb dat het kostenveroorzakingsbeginsel steun vindt in de wetsgeschiedenis⁶.
34. Op grond van artikel 26b van de E-wet is de Regeling inzake tariefstructuren en voorwaarden elektriciteit (hierna: de Regeling) opgesteld. Artikel 27 van de E-wet geeft nadere regels voor de vast te stellen tariefstructuren. Ingevolge artikel 27 en artikel 36 van de E-wet moet bij het vaststellen van de tariefstructuren rekening worden gehouden met de Regeling. In de toelichting bij paragraaf 2, van de Regeling staat⁷: *“Bij het bepalen van de tariefstructuren wordt onder meer uitgegaan van het zogenaamde kostenveroorzakingsprincipe. Dit principe houdt in dat degene die de kosten veroorzaakt, deze ook dient te dragen.”*
35. De tariefstructuren als bedoeld in artikel 27 van de E-wet zijn uitgewerkt in de TC en de Technische voorwaarden Elektriciteit (o.a. Meetcode en Netcode).

⁵ HR 30 maart 2007, weergegeven in onder nadere: AZ 4063.

⁶ CBb 11 februari 2005, weergegeven in onder andere: LJN AS 7083 en CBb 6 juli 2005, weergegeven in onder andere: LJN AT9207.

⁷ Stcrt. 2005, nr. 9, p. 11.

36. Bij het bepalen van de tariefstructuren in de TC is het kostenveroorzakingsbeginsel dus van belang. Het vindt voor aansluitingen zijn weerslag in artikel 2.2.1 van de TC waarin staat dat het aansluittarief wordt vastgesteld ter bestrijding van de kosten die de netbeheerder in verband met het realiseren van de aansluiting maakt. Dit wordt nader uitgewerkt in artikel 2.2.2 van de TC: met betrekking tot de initiële investeringskosten mogen in het tarief slechts de kosten van rechtstreeks met de totstandbrenging van de aansluiting gemoeide investeringen in aanmerkingen worden genomen, waarbij voor standaardaansluitingen, zoals aangegeven in tabel 2.3.3.C en nader omschreven in Bijlage A bij de TC, wordt uitgegaan van gemiddelden.
37. Artikel 2.2.2 van de TC noemt het begrip standaardaansluiting. Er is geen (wettelijke) definitie van dit begrip. Uit de verwijzing naar Bijlage A van de TC blijkt dat aan de standaard ook een technische en fysieke component zit. De verschillende technische situaties van standaardaansluitingen zijn omschreven in Bijlage A bij de TC. De tekeningen zoals opgenomen onder de nummers A.1 tot en met A.6 geven weer op welke wijze een standaardaansluiting, en dan meer in het bijzonder de onderdelen die deel uitmaken van de aansluiting, (technisch) wordt gerealiseerd. Deze tekeningen sluiten aan bij de categorieën aansluitingen die zijn gegeven in tabel 2.3.3.C van de TC.
38. Volgens de Raad is voor de bepaling van de tarieven de standaardaansluiting een gereguleerde aansluiting met een gestandaardiseerd aansluitpunt en gestandaardiseerde kosten op basis van gemiddelden. De gemiddelde kosten worden berekend door uit te gaan van de gemiddelde kosten van alle aansluitingen in dezelfde categorie aansluiting.
39. Uit het bovenstaande volgt dat voor standaardaansluitingen aan het kostenveroorzakingsbeginsel invulling wordt gegeven door het aansluittarief te baseren op de gemiddelde kosten voor alle aansluitingen in dezelfde aansluitcategorie. Dit is een afwijking van een zuivere toepassing van het beginsel. De afnemer draagt immers niet de werkelijke kosten die hij veroorzaakt, maar de gestandaardiseerde, gemiddelde kosten. Dit in tegenstelling tot maatwerkaansluitingen. Daar vindt wel een zuivere toepassing van het kostenveroorzakingsbeginsel plaats, aangezien de tarieven worden gebaseerd op voorcalculatorische projectkosten. Uitgangspunt bij de tariefbepaling voor standaardaansluitingen is dat, door uit te gaan van de gemiddelde kosten van alle aansluitingen in dezelfde categorie, de netbeheerder wel de totale gemaakte kosten voor standaardaansluitingen vergoed krijgt.
40. Bij een zuivere toepassing van het kostenveroorzakingsbeginsel zou iedere afnemer een eigen tarief krijgen, dus maatwerk. Door het gebruik van standaardaansluitingen is het onvermijdelijk dat er wordt gewerkt met groepen, waarbij wordt uitgegaan van gemiddelden.

41. Het bovenstaande leidt tot de conclusie dat de tariefstructuur voor standaardaansluitingen, zoals neergelegd in artikel 27, lid 2 van de E-wet en nader uitgewerkt in de TC als zodanig zelf een afwijking van het kostenveroorzakingsbeginsel is door de tarieven te baseren op de gemiddelde kosten van alle aansluitingen in eenzelfde aansluitcategorie.

Totstandkoming artikel 27, lid 2, sub d van de E-wet

42. Om te kunnen beoordelen of, en zo ja, in hoeverre artikel 27, lid 2, sub d van de E-wet een afwijking inhoudt van het hierboven omschreven regime voor standaardaansluitingen, moet naar de ontstaansgeschiedenis van deze bepaling worden gekeken.

43. Het tweede lid van artikel 27 E-wet is tot stand gekomen door middel van meerdere amendementen. Sub d van het tweede lid is initieel toegevoegd door het amendement Hessels⁸. Op dat moment luidde deze bepaling voor zover hier van belang: *“een afnemer recht heeft te worden aangesloten op het dichtstbijzijnde punt in het net, (...)”*.

44. Een uitgebreide toelichting bij het amendement Hessels ontbreekt. Er staat slechts dat het bestaande systeem van gereguleerde toegang onverkort in de E-wet wordt gehandhaafd. Dit amendement is ter vervanging van een eerder ingediend amendement⁹. Dit eerdere amendement (dat voor artikel 27 min of meer dezelfde tekst voorstelt) wordt iets uitvoeriger toegelicht: *“Door middel van dit amendement wordt een aantal belangrijke materiële uitgangspunten dat nu bijvoorbeeld in de Tarievencode staat, in de wet vastgelegd. Wij zijn van mening dat de uitgangspunten voor de regulering van tariefstructuren en –voorwaarden in de wet verankerd moet zijn.”*¹⁰

45. Bij een volgend amendement van De Krom en Hessels¹¹ (hierna: amendement nr. 15) wordt aan sub d van het tweede lid, van artikel 27, van de E-wet de zinsnede *‘met een bij zijn aansluiting behorend spanningsniveau’* toegevoegd.

46. Amendement nr. 15 is een gewijzigd amendement ter vervanging van een eerder amendement van De Krom¹² (hierna: amendement nr. 11). Voor een goed en volledig begrip moeten beide amendementen (hoewel amendement nr. 11 is vervallen) in samenhang met elkaar worden gelezen. De achtergrond van beide amendementen is dat in de praktijk exploitanten van grote windparken oneigenlijk gebruik maakten van de regeling van gereguleerde

⁸ TK 2003-2004, 29 372, nr. 59.

⁹ TK 2003-2004, 29 372, nr. 28.

¹⁰ TK 2003-2004, 29 372, nr. 52, p. 4.

¹¹ TK 2005-2006, 30 305, nr. 15.

¹² TK 2005-2006, 30 305, nr. 11.

standaardaansluitingen, door hun windpark op te knippen in kleinere eenheden teneinde te profiteren van de regelingen voor aansluitingen tot en met 10 MVA. Hierdoor hoefde het windpark niet de werkelijke kosten te betalen van een grote aansluiting, maar alleen de (lagere) kosten van enkele standaardaansluitingen.

47. In amendement nr. 11 wordt daarom voorgesteld het recht van artikel 27, lid 2, sub d van de E-wet te beperken tot aansluitingen tot 1 MVA in plaats van 10 MVA. Dit zou echter tot gevolg hebben dat kleine windparken veel meer investeringskosten zouden moeten dragen omdat zij niet meer van de gereguleerde aansluittarieven gebruik kunnen maken. Hierdoor zouden veel projecten voor kleine windparken niet gerealiseerd kunnen worden vanwege niet financierbaarheid. Dit zou vanuit het oogpunt van stimulering van duurzame energie onwenselijk zijn.
48. Ter voorkoming van dit ongewenste gevolg is amendement nr. 15 ter vervanging van nr. 11 ingediend. In amendement nr. 15 blijft de grens van 10 MVA in artikel 27, lid 2, sub d van de E-wet ongewijzigd. Tegelijkertijd wordt een bepaling aan de E-wet toegevoegd die het opsplitsen van grote windparken in kleinere delen moet voorkomen.
49. Met deze wijzigingen werd het doel van amendement nr. 11 bereikt en kon de grens voor standaardaansluitingen op 10 MVA blijven. Hiermee bleef de bestaande regeling inzake standaardaansluitingen, d.w.z. aansluitingen waarbij een bepaalde aansluitcapaciteit is gekoppeld aan een bepaald spanningsniveau, waarbij wordt uitgegaan van de gemiddelde kosten van alle standaardaansluitingen in dezelfde categorie, onverkort gehandhaafd. In de Toelichting bij amendement nr. 15 wordt dit aldus verwoord: *“De huidige regeling als neergelegd in artikel 27 tweede lid, onderdeel d en f, van de Elektriciteitswet 1998, dat mede uitwerking geeft aan het in artikel 36, eerste lid, onderdeel b, van de Elektriciteitswet 1998 genoemde belang van duurzame en milieuhygiënische elektriciteitsvoorziening blijft onverkort van toepassing op kleine windparken tot 10 MVA. Deze vorm van <<beleid op het net>>, waarbij voor kleine windparken wordt afgeweken van het kostenveroorzakingsprincipe, is wenselijk vanuit een oogpunt van de stimulering van duurzame productie van elektriciteit.”*
50. Uit dit citaat valt af te leiden dat de huidige regeling onverkort van toepassing blijft op kleine windparken. Dit in tegenstelling tot de regeling voorgesteld in amendement nr. 11, dat een afwijking van deze regeling inhield. De huidige regeling is als zodanig, zoals hierboven in randnummer 39 uiteengezet, voor aansluitingen tot en met 10 MVA een afwijking van het kostenveroorzakingsbeginsel. Door het onverkort van toepassing blijven van deze regeling wordt voor kleine windparken derhalve afgeweken van het kostenveroorzakingsbeginsel.
51. De in het citaat genoemde afwijking van het kostenveroorzakingsbeginsel voor kleine windparken is niet een afwijking van het regime voor aansluitingen tot en met 10 MVA, maar

juist het van toepassing blijven daarvan. Voor kleine windparken geldt dus niet een afwijkend regime, maar het 'normale' regime van gereguleerde standaardaansluitingen zoals neergelegd in artikel 27, lid 2, sub d van de E-wet en nader uitgewerkt in de TC. De verwijzing naar kleine windparken vloeit voort uit het feit dat het amendement is geschreven met het oog op misbruik van de bestaande regeling door windparken. Het geeft niet een uitzonderingspositie voor kleine windparken ten opzichte van andere afnemers tot en met 10 MVA weer.

52. Uit het voorgaande wordt geconcludeerd dat voor alle afnemers met een aansluiting tot en met 10 MVA (inclusief kleine windparken), de regeling geldt van de gereguleerde standaardaansluiting en de daaraan inherente afwijking van het kostenveroorzakingsbeginsel, zoals neergelegd in artikel 27, lid 2 van de E-wet en de TC. Sub d vormt geen afwijking van dit regime, maar een vastlegging (onverkorte handhaving) hiervan.

Welk recht creëert artikel 27, lid 2, sub d van de E-wet: Wat is het dichtstbijzijnde punt in het net met een bij de aansluiting behorend spanningsniveau?

53. Artikel 27, lid 2, sub d van de E-wet ziet op aansluitingen waarin vermogen wordt gekoppeld aan het bijbehorende spanningsniveau. Die relatie tussen vermogen en bijbehorend spanningsniveau is nadrukkelijk door de wetgever beoogd. Met de verschillende wetswijzigingen heeft de wetgever dit systeem niet willen wijzigen. Het in artikel 27, lid 2, sub d van de E-wet opgenomen recht is een vaststelling van het systeem van de gereguleerde aansluiting met een gestandaardiseerd aansluitpunt en gestandaardiseerde kosten op basis van gemiddelden. Een afnemer heeft dus recht op een aansluiting op het gestandaardiseerde dichtstbijzijnde punt in het net met een daarbij behorend gestandaardiseerd spanningsniveau.
54. De tekst van sub d maakt geen onderscheid tussen standaard- of maatwerkaansluitingen. Naar de letter bevat sub d derhalve een ongeclausuleerd recht voor iedere afnemer. De vraag of een bepaalde aansluiting standaard is of maatwerk betreft, is daarbij niet relevant. Sub d geldt dus voor zowel standaard- als maatwerkaansluitingen.
55. Wanneer een afnemer verzoekt om aansluiting op een van de standaard afwijkend spanningsniveau, mag de netbeheerder dit weigeren als dit om technische redenen redelijkerwijs niet van de netbeheerder kan worden verlangd.
56. Iedere afnemer met een aansluiting tot en met 10 MVA heeft ingevolge sub d, tweede lid, van artikel 27 van de E-wet recht op een aansluiting op het dichtstbijzijnde punt in het net met het bijbehorende spanningsniveau.
57. Voor de beantwoording van de vraag wat het dichtstbijzijnde punt in net is met het daarbij behorende spanningsniveau, dient aansluiting te worden gezocht bij de TC. Startpunt is

artikel 2.2.2. TC. Dit artikel verwijst voor standaardansluitingen naar de tabel in 2.3.3.C zoals nader omschreven in Bijlage A. Een wezenlijk onderdeel van de standaardansluiting is de gestandaardiseerde wijze van aansluiten en die is opgenomen in Bijlage A. Er is derhalve een duidelijke koppeling tussen de artikelen 2.2.2 en 2.3.3.C TC en Bijlage A. Bijlage A is in 2003 in de TC ingevoerd¹³.

58. Bijlage A geeft voor verschillende aansluitcategorieën weer op welk punt in het net aansluitingen in een bepaalde categorie moeten worden aangesloten. Deze gestandaardiseerde aansluitpunten vormen een fundamenteel onderdeel van de gereguleerde standaardtarieven. De in de verschillende onderdelen van Bijlage A (A.1 tot en met A.6) genoemde aansluitcategorieën sluiten aan bij de categorieën van gewenste aansluit-capaciteit die zijn gegeven in de tabel van artikel 2.3.3.C TC. In deze tabel wordt de gewenste aansluitcapaciteit gekoppeld aan nominale aansluitspanning.
59. Op grond van artikel 2.3.3 TC is het netbeheerders toegestaan om voor hun gebied afwijkende grenzen vast te stellen van de grenzen genoemd in tabel 2.3.3.C TC.
60. In de praktijk blijkt dat alle netbeheerders gebruik hebben gemaakt van de mogelijkheid om afwijkende grenzen vast te stellen. Deze blijken onder meer uit de tarievenbladen van de netbeheerders. Op het tarievenblad staat een tabel met een overzicht van de éénmalige aansluitvergoeding. In deze tabel worden de door de netbeheerder onderscheiden categorieën van gewenste aansluitcapaciteit genoemd, met de daarbij behorende standaard aansluitkosten. Wanneer de grenzen in deze tabel afwijken van de grenzen zoals gehanteerd in tabel 2.3.3.C, gelden deze afwijkende grenzen ook voor de verschillende onderdelen A.1 tot en met A.6 van Bijlage A. Dit geldt alleen voor die gevallen waarin de gehanteerde grenzen hiervoor geschikt zijn. Wanneer dit niet zo is, dienen deze buiten toepassing te blijven en geldt tabel 2.3.3.C.
61. Het dichtstbijzijnde punt in het net met een bij de aansluiting behorend spanningsniveau zoals bedoeld in artikel 27, lid 2, sub d van de E-wet wordt bepaald conform Bijlage A bij de TC. De aansluitcategorie (A.1 t/m A.6) wordt bepaald aan de hand van de tabel in artikel

¹³ Besluit van 20 augustus 2003, 100804-119. Bijlage A was eerst onderdeel van het Toetsingskader Aansluittarieven¹³. Om de onduidelijkheid over de juridische status hiervan weg te nemen, is dit als bijlage bij de TC opgenomen. Het Toetsingskader aansluittarieven is de voorloper van de bijlage (en gedeeltelijk van de TC). Het toetsingskader diende destijds ter nadere uitwerking van de bevoegdheid van de directeur DTe om het tarief waarvoor afnemers zullen worden aangesloten op het net van de netbeheerder te beoordelen en vast te stellen. Het kader gaat in op de wijze waarop tariefvoorstellen voor aansluittarieven door de directeur DTe zullen worden getoetst en geeft tevens richtlijnen voor de netbeheerders voor het indienen van voorstellen voor aansluittarieven.

2.3.3.C van de TC dan wel (indien geschikt) aan de hand van de door een netbeheerder gehanteerde afwijkende grenzen.

Verhouding met de uitspraak van het CBb van 22 oktober 2008

62. In het geschil is door Eneco Wind aangevoerd dat de uitspraak van het CBb van 22 oktober 2008 inzake Windpark Zeeland I in deze leidend zou moeten zijn. Echter, de analyse van artikel 27, lid 2, sub d van de E-wet zoals hierboven uiteengezet is in de casus die aan deze uitspraak ten grondslag lag, niet aan het CBb voorgelegd. Over deze analyse heeft het CBb zich dus niet uitgelaten. De uitspraak inzake Windpark Zeeland I is voor de beslechting van het onderhavige geschil dan ook niet richting gevend.
63. Gelet op het bovenstaande komt de Raad tot de volgende slotsom.
64. Eneco Wind heeft het recht om te worden aangesloten op het dichtstbijzijnde punt in het net met een bij haar aansluiting behorend spanningsniveau, als bedoeld in artikel 27, lid 2, sub d van de E-wet. Dit recht bestond ook al op het moment dat de offerte door Enexis werd uitgebracht in 2008.
65. Bij de bepaling van het dichtstbijzijnde punt met een bij de aansluiting behorend spanningsniveau is het volgende relevant. Enexis hanteert afwijkende grenzen van de grenzen genoemd in tabel 2.3.3.C van de TC. Dit blijkt onder meer uit het Tarievenblad van Enexis. De overeenkomst tussen Eneco Wind en Enexis is in 2008 tot stand gekomen. In verband met de overdracht van de HS-netten golden de tarieven van 2007 ook voor het jaar 2008. De Raad kijkt voor het onderhavige geschil daarom naar het Tarievenblad van Enexis uit 2007¹⁴.
66. De aansluiting van 10 MVA die Eneco Wind wenst valt in de door Enexis in haar Tarievenblad 2007 gehanteerde aansluitcategorie van '>6 MVA en t/m 10 MVA'. Het dichtstbijzijnde punt in het net met een bij de aansluiting behorend spanningsniveau zoals bedoeld in artikel 27, lid 2, sub d van de E-wet, wordt overeenkomstig Bijlage A van de TC vastgesteld. Gelet op de van toepassing zijnde aansluitcategorie van Enexis moet worden gekeken naar onderdeel A.6 van Bijlage A. Onderdeel A.6 bepaalt dat de standaard aansluitmethode voor deze categorie is op een middenspanningsrail van een HS/MS-, TS/MS-, MS/MS-transformatorstation of op de MS-stamvoeding. De lengte van de verbinding, die wordt gehanteerd bij het berekenen van het aansluittarief is de afstand (...) tot de dichtstbijzijnde MS-rail in een HS/MS-station, TS/MS-station, MS/MS-station of de MS-stamvoeding, dat deel uitmaakt van het net van de netbeheerder.

¹⁴ Bijlage 1 bij het besluit van 31 januari 2007, 102370_4/10.

67. Enexis heeft Eneco Wind aangesloten op het dichtstbijzijnde HS/MS-station te Roosendaal en daarvoor de kosten bij Eneco Wind in rekening gebracht. Dit HS/MS-station is een in onderdeel A.6 van Bijlage A van de TC genoemd station. Dit leidt tot de conclusie dat Enexis in de betwiste offerte bij de berekening van het aansluittarief is uitgegaan van het dichtstbijzijnde punt in het net conform artikel 27, lid 2, sub d van de E-wet vanaf waar de kosten worden berekend.

Diepe aansluitkosten

68. Om te kunnen beoordelen of diepe aansluitkosten bij Eneco Wind in rekening zijn gebracht is de Raad nagegaan of deze kosten zijn opgenomen in de aan Eneco Wind gerichte offerte van 15 januari 2008.

69. De Raad constateert dat diepe aansluitkosten, anders dan Eneco Wind ter zitting heeft betoogd, niet zijn opgenomen in de offerte van 15 januari 2008 en de bijbehorende specificatie. Uit deze stukken blijkt op geen enkele wijze dat deze kosten zijn verdisconteerd in de eenmalige aansluitkosten dan wel in de periodieke aansluitkosten. Door Eneco Wind zijn, anders dan de verwijzing naar voornoemde offerte, geen bewijzen overgelegd van het in rekening brengen van diepe aansluitkosten door Enexis. Deze stelling is door Eneco Wind verder niet gemotiveerd of onderbouwd. De Raad concludeert, gelet op het vorenstaande, dat de klacht van Eneco Wind dat Enexis ten onrechte diepe aansluitkosten bij haar in rekening heeft gebracht geen doel treft.

VII. Conclusie

70. De Raad concludeert dat de klacht van Eneco Wind zoals weergegeven in randnummer 9 van dit besluit ongegrond is.

71. De Raad concludeert dat de klacht van Eneco Wind zoals weergegeven in randnummer 10 van dit besluit ongegrond is.

VIII. Besluit

De Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit:

- verklaart dat Enexis bij de berekening van het aansluittarief voor de aansluiting van Eneco Wind artikel 27, lid 2, sub d en sub e van de E-wet niet heeft geschonden.

Datum: 2 februari 2011

De Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit,
namens deze,

W.g.

Drs. P.J. Plug

Directeur Regulering Energie en Vervoer

Tegen dit besluit kan degene, wiens belang rechtstreeks bij dit besluit is betrokken, binnen zes weken na de dag van bekendmaking van dit besluit een gemotiveerd bezwaarschrift indienen bij de Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit, Juridische Dienst, Postbus 16326, 2500 BH Den Haag. In dit bezwaarschrift kan een belanghebbende op basis van artikel 7:1a, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht, de Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit verzoeken in te stemmen met rechtstreeks beroep bij de administratieve rechter.